

TJUGONIONDE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG A

Första läsningen: **Jes 45:1, 4-6** (*Jag har fattat Kyros högra hand för att lägga folken under honom*)

Den persiske kungen Kyros (Kores) erövrade år 539 f.Kr. Babylon, dit judarna hade bortförts ett halvsekel tidigare. Hans toleranta välde betydde frihet för dem och för andra minoriteter (se slutet av Andra Krönikeboken och början av Esras bok). Vi ser: alla ting – även storpolitiken – samverkar till fördel för dem som älskar Gud (jfr Rom 8:28). I v. 5-6 får vi en otvetydig beklännelse till *monoteismen* – tron på att det bara finns en enda Gud (Israels Gud). "Kyros egna gudar har inte hjälpt honom! Det är vår Gud som svänger Kyros svärd och för hans hand" (jfr v. 1). Kunde folket i äldre tider få för sig att Gud måste kämpa mot andra folks gudar (jfr t.ex. 2 Mos 12:12) så står det nu klart att avgudarna är *ett intet*, eller på sin höjd demoner (1 Kor 8:4-5; 10:19-20). V. 5: även om världens mäktiga inte vet om det så är det *Herren* som ger dem makt eller störtar dem från deras troner, som jungfru Maria sjunger (Luk 1:52).

Andra läsningen: **1 Thess 1:1-5a** (*Vi tänker på er tro, er kärlek och ert hopp*)

Här inleds vad som troligen är det äldsta Paulusbrevet vi har. I Apg kap. 17 läser vi hur Paulus under dramatiska omständigheter grundade kyrkan i Thessaloniki, år 50/51. Vi får Paulus typiska triad tro-hopp-kärlek (jfr t.ex. 1 Kor 13:13; Kol 1:4-5). V. 3: **Tron** är mer än ett passivt accepterande av beklännelsen. Att "uträtta" något i tron innebär en enhet mellan tro och gärningar (Jak 2:26). **Hoppet** är mer än glad förväntan, det är *seg uthållighet*. **Kärleken** är mer än gillande, den är beredskapen att göra *uppföringar*. Gud älskar oss (v. 4) - Paulus ber för oss (v. 2).

Evangelium: **Matt 22:15-21** (*Ge kejsaren det som tillhör kejsaren och Gud det som tillhör Gud*)

Samvetsfrågan om skatt till den romerske kejsaren var politiskt sprängstoff, den utlöste i nästa generation det judiska kriget (66-70). Vad Jesus än svarar här kan det leda till hans död. Jesu motståndare avslöjar ironiskt nog sig själva: de bär i fickan en denar med bilden av kejsaren Tiberius. Myntets textrad kallar denne för "son till den gudomlige Augustus". Erkänner de inte därmed en hednisk makt över Guds folk? Hur får de bildförbudet i 2 Mos 20:4-5 att gå ihop med imperatorns anspråk på att vara en gudason? Myntet vittnar om *statsabsolutism* – makten vill göra sig gudomlig och stå över allt annat, men blir just så despotisk och demonisk. Det bär Tiberius bild, men varje människa är skapad till *Guds* avbild (1 Mos 1:26-27). Jesus uppmanar oss att söka Guds närhet, inte "kejsar-avguden" och all hans pompa. Som kristna lever vi i politiska

gemenskaper med icke-kristna och bär medansvar för det allmänna bästa, betalar skatt och följer lagar. Men vi måste i allt få sätta **Guds** vilja högst. Annars har vi ingen verklig *religions- och samvetsfrihet*.

MÅNDAGEN I 29 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 2:1-10** (*Gud har uppväckt oss med Jesus och gett oss en plats i himlen*)

Djävulen härskar i "luftens rike" (v. 2). I en fysiskt ren miljö kan atmosfären ändå vara *andligt kvävande*: där egoism, begär och olydnad mot Gud härskar går allt bokstavligt åt helvete. V. 6: att vi redan är "uppståndna" och "i himlen" betyder: vi lever på *hoppet* om det, vi tar med rätta ut glädjen i förskott. Vi gör goda, inte högmodiga, gärningar på vägen dit (v. 9-10).

Evangelium: **Luk 12:13-21** (*Allt du har lagt på hög. Vem skall få det?*)

Jesus vägrar vara familjejurist (v. 14). Det fanns gott om skrifflärda man kunde vända sig till med dylikt. Jesus lyfter fram *habegäret* som splittrar familjer (inte minst vid arvstvister). **Den girige blir ensam**. Observera den rike dåren: Gud ger honom stora gåvor, och han gratulerar sig själv. Han tackar varken Gud eller någon människa. En otypisk scen: annars vimlar det av aktörer i Jesu liknelser. Den här storbonden ser bara sig själv och sitt. Var är familjen, de fattiga, alla andra? Han river lador enbart för att bygga större – men hos grannen är det kanske tomma lador och barn med tomma magar? Invaggad i säkerhet tror han att han ska leva länge och njuta av "sina" rikedomar. Han anar inte döden som flåsar honom i nacken. Som när någon precis har nått pensionsåldern, glad, spänstig och rik – och så kommer chockbeskedet om framskriden cancer. Gud frågar i v. 20: "*allt som du har samlat på hög, vem skall få det?*" Frågan talar till mannens samvete: ännu hinner han göra gott. "Snabba dig", hör vi Gud säga, "din stora skörd ruttnar snart, och tjuvar bryter sig in och tar allt av värde. Vill du dö och tvingas höra Herrens röst: *Jag var hungrig och ni gav mig inget att äta*" (Matt 25:42)? Vem känner inte oro vid denna text? Men Gud är god och generös mot alla. Att äta, dricka och vara glad är inte fel (v. 19; jfr Pred 2:24). Samla gärna en liten förmögenhet så att du klarar en eventuell ålderdom – men dela vad du inte behöver med dem som inte fick ut lika bra livsskörd som du.

Håll falskhet och lögn ifrån mig, och gör mig varken fattig eller rik (Ords 30:8).
--

TISDAGEN I 29 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 2:12-22** (*Kristus är vår fred och han har gjort de två lägren till ett*)

Paulus talar här till hednakristna, dessa som många judar föraktade som ”oomskurna” (v. 11). Vid den tiden fick de inte tillträde till de inre delarna av templet i Jerusalem utan fick hålla till utanför tempelområdet på ”hedningarnas förgård”. Skyltar hotade med dödsstraff om någon överskred ”skiljemuren” (jfr v. 14). Kyrkan är ett nytt tempel som välkomnar judar och hedningar. De står där som två murar som hålls ihop av Messias Jesus, *hörnstenen* (jfr v. 20; Jes 28:16; 1 Pet 2:4-6).

Evangelium: **Luk 12:35-38** (*Saliga de tjänarna, när han finner dem beredda*)

Man *fäste upp* kläderna när man skulle gå ut eller börja arbeta (som prästen och ministranten gör med sitt *cingulum*, det rep eller band som håller samman den vita långskjortan, *alban*). Man lät kläderna hänga löst när man blev ledig och vilade sig. Denna liknelse handlar om att troget vaka och invänta Kristi återkomst. Herren kan dröja länge. Hem från ett bröllop (v. 36) kommer man inte tidigt på kvällen utan sent! Husets tjänare kunde rimligen gå och lägga sig och kanske turas om att vakta porten, men i denna liknelse är de alla uppe, och facklorna är tända. De vill inte bara *tjäna* utan *glädja* sin herre så att han kan känna sig riktigt välkommen hem. Därför blir han så rörd och tacksam att han spontant anordnar festmiddag *för dem*! Han tar så att säga bröllopsglädjen med sig hem och inbjuder hela personalen på efterfest. Gud betjänar sina trogna! (Joh 13:2f; Luk 22:27). När vi lever för honom får vi inte alltid vad vi kräver eller förväntar eller är vana vid utan – något mycket större.

Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt.

ONSDAGEN I 29 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 3:2-12** (*Kristi hemlighet har nu uppenbarats*)

Jesus hade redan antytt den hemlighet Paulus här nämner: att evangeliet skulle nå ut till *jordens yttersta gräns* (Apg 1:8). Hans kyrka skulle göra *alla folk till lärjungar* (Matt 28:19). Att inse att detta innebar verklig enhet mellan judar och hedningar, *utan lagens ok*, tog tid. Ända tills apostlakonciliet, ca 49 (v. 5; jfr Apg 15:7 f).

Evangelium: **Luk 12:39-48** (*Av den som har fått mycket skall det krävas mycket*)

Igår jämförde Jesus sin återkomst med en gladlynt och generös husbonde som kommer hem efter en bröllopsfest. I dag är det tal om en smygande, ovälkommen förbrytare (v. 39-40). Bilden av *tjuven* är överraskande och har en lätt skrämmande underton (som i Upp 16:15), men det är också meningen, ty Kristi återkomst är *räkenskapens dag*. Naturligtvis blir Petrus orolig och vill veta om han tillhör dem som ska överraskas eller kanske får tid att förbereda sig (v. 41). I skaran av tjänare har Petrus störst ansvar (som talesperson och huvud för apostlakollegiet, jfr t.ex. Matt 16:16-19; Luk 22:32; Joh 21:15f). Den särskilt betrodde aposteln får nu veta vilken belöning som väntar ifall han förblir trogen i sin tjänst, och vilka straff han ska få om han utnyttjar sin position i kyrkan till ett liv i lyx och maktfullkomlighet. Petrus (och efter honom varje påve) är i sanning den som *har anförtrotts mycket* (v. 48 – ja *nycklarna till himmelriket*, Matt 16:19). Vi har alla på var vårt sätt fått mycket, t.ex. *kunskap*, som vi ska bruka rätt. Spöstraffen i v. 47-48 är förstas symboliska: chefen för tjänarstaben ska själv få märka hur det känns att bli misshandlad (v.45). Den förmildrande omständighet (okunskap) som nämns vid utmätandet av straff påminner om skiljandet mellan ”lätta” och ”allvarliga” synder beroende på graden av subjektiv insikt (*Katolska kyrkans katekes*, nr. 1860).

Slappna inte i er iver, håll er brinnande i anden. Tjåna Herren (Rom 12:11).

TORSDAGEN I 29 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 3:14-21** (*Var stadig rotade i Jesus tills hela Guds fullhet uppfyller er*)

Allt kommer från Gud och går till Gud. Tron (och dopet) förnyar oss till att alltmer bli en bild av Skaparen. Vi är planterade och har våra rötter i kärleken från Gud (v. 17). Dimensionerna i v. 18 syftar antingen på *det nya templet* i Hes kap 42; 47; 48 (jfr Upp 21:9-27) – vi är Guds nya tempel – eller på Messias överflödande kärlek (v. 19-20).

Evangelium: **Luk 12:49-53** (*Jag är här inte för att skapa fred utan splittring*)

Johannes Döparen förkunnade att Frälsaren skulle komma "med eld" (Luk 3:16; jfr Mal 3:2-3). Jesus bekräftar här detta (v. 49). Vad menas? Eld som kastas över jorden är en ohygglig bild. Den påminner om prövningar (1 Pet 4:12) och dom (Luk 3:17), ja, världens undergång (jfr 2 Pet 3:10). Det fanns alltid *eld* i Jesu ord. Många fick för sig att han var *Elia* (Mark 8:28), profeten på vars bön Gud sände ned eld från himlen på Karmelberget (1 Kung 18:16-40). Även *Mose* kändes nära i Jesu ord, han som kallades vid berget Sinai genom den *brinnande törnbusken* som inte släcktes (2 Mos kap. 3) – likt evighetslampan i kyrkan i

dag. Mose var den som vid samma berg under *eld* och då från himmelen fick ta emot tio Guds bud (2 Mos 19:16 f). Kring dessa två hjältar från olika tider fanns det alltid konflikt, och Jesus förutser att det blir så bland hans lärjungar också. ”Räkna med problem. Tror ni att Messias ska komma med ett fredsrrike? Inte i första hand. Alla relationer, även inom familjen, kommer att belastas av att ni tillhör mig”. Men eld *renar* också (Sak 13:9; Mal 3:2 f), och den lyser och värmer. Så säger lärjungarna efter mötet med den Uppståndne vid Emmaus: ”*Brann* inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen?” (Luk 24:32). Den helige Andes ankomst över urkyrkan vid pingsten ledsagades av något som liknade eld (Apg kap. 2). Anden har eldens ”form” – som Jesu ord. Kärlekens Ande får honom att gå korsets väg för oss (= ”dopet” som nämns i v. 50; jfr Mark 10:38). Vi ska bli ljus som han. Jesus säger: *Håll lamporna brinnande* (Luk 12:35).

Elden skall ständigt hållas brinnande på altaret, den får aldrig slockna (3 Mos 6:12).

FREDAGEN I 29 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 4:1-6** (*En är Herren, en är tron, ett är dopet*)

Mänsklighetens nya enhet som Kristus har skänkt världen genom sin död (Ef 2:14-17) är **kyrkan**. Förstör inte Jesu verk, undvik splittring i kyrkorna! Paulus understryker det i v. 1 genom att säga att han själv är *fånge för Herrens skull* (”därför ska ni lyssna till mig!” – det känns nästan hur han darrar på rösten). De sju gånger ”en” eller ”ett” i v. 4-5 förstås bäst som ”samma”, d.v.s. *samma tro, samma dop*.

Evangelium: **Luk 12:54-59** (*Varför kan ni inte tyda vilken tid det är?*)

Vilket väder blir det? Det kan SMHI svara på. Hur gottgör vi våra synder? Det vet vi inte. Vi vill inte veta. Johannes döparen och Jesus har predikat klart och tydligt om **bot** men vi vill inte ta till oss deras ord. Jesus lärde oss **Fader vår**, och i den bönen medger vi att vi står i *skuld* till Gud (Matt 6:12). Skuld är en ekonomisk term: Gud är *kreditor*, vi är *debitorer*. I juridiska termer blir det att Gud är *kärande* eller *målsägande* och vi är *svarande*. Vi ligger illa till, ty Gud är också *domaren* och *indrivaren* (v.58). Om den jordiska kronofogden ringar på dörren blir vi genast inställsamma och lovar bot och bättring. Men Gud som vill att vi ska förlika oss med honom låtsas vi inte om. Vi riskerar att hamna i hans *fängelse* där man sitter tills *sista öret* är betalt (v. 58-59). Jesus talar här (som i Matt 18:34) om ett *tidsbegränsat straff efter döden* (till skillnad från helvetet som är evigt, se Mark 9:44; Matt 25:41), en smärtsam botgöring i efterhand, det

som vi kallar **purgatorium** (reningsorten) eller **skärselden** (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1030-1032). Där ska alla halvhjärtade, obotfärdiga kristna gråta. De ska visserligen bli frälsta sedan, *men som ur eld* (1 Kor 3:15). Gud tar synden på allvar. Vår ovilja att göra bot har följder. ”Det där är inte min bild av Gud” säger några. OK. Men det är Jesu bild.

Förslag till fredagsoffer: Göra en extra, frivillig bot för de synder jag biktade senast.

LÖRDAGEN I 29 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 4:7-16** (*Genom Kristus, kyrkans huvud, växer hela kroppen till*)

Den gamle aposteln hade i sitt fängelse knappast några böcker. Han citerar i v. 8 Ps 68:19 ur minnet, inte exakt. Han tänker på Kristi triumferande himmelfärd som har låtit gåvor regna över jorden = den helige Ande? Kyrkans olika ämbeten och uppdrag? (v. 11). Kungens byte (”fångar”) är tillfångatagna fiender (död, synd) och befriade vänner (rättfärdiga i dödsriket från Gamla testamentet som väntat på frälsningen).

Evangelium: **Luk 13:1-9** (*Om ni inte omvänder er, skall ni alla mista livet som de*)

Här får vi två dagsaktuella nyheter från Jesu vardag. Den romerske prefekten Pilatus massaker mot pilgrimer från Jesu hemtrakter var ren terror. ”Hur kunde Gud tillåta detta?” frågar fromma judar, liksom efter rasolyckan i Jerusalems dåvarande södra mur (Siloatornet). I vår tid undrar vi varför Gud tillåter att kyrkor bränns ner, städer bombas och oskyldiga människor dödas och jagas på flykt. Barn dör i cancer – är det rättvist? Guds agerande är vi dock inte herrar över, hans hand är med i allt som sker (Matt 10:29f), men vi kan inte veta *varför* saker sker och vi kan aldrig döma Gud (Jes 55:8-9; Job 42:3; Syr 42:21; Rom 11:33f). Kanske sker det för att förhindra något ännu värre? Vad vet vi? Även vårt *jämförande med andra människors andliga tillstånd* (på gott och ont) är meningslöst (v. 2 och 4). Vilka syndare är värst? Vilka helgon är störst? Allt vi kan se är att **vi själva behöver omvändelse**. Den milde trädgårdsmästarens förbön i v. 7 har förebilder i Gamla testamentet (t.ex. Abraham, 1 Mos 18:16 ff, eller Mose, 2 Mos 32:9f). Han står väl här för Jesus och/eller kyrkan. Vår omvändelse brådskar, tiden är knapp. Men varför väntar Gud med att svinga yxan (jfr Matt 3:10)? *Alla skall få tid att omvända sig* (2 Pet 3:9). Räkna ändå med risken för en plötslig dom.

Jag längtar efter Herren mer än vaktarna efter morgonen (Ps 130:6).